

Srijeda, 13. travnja 2016.

P8_TA(2016)0121

Provedba i preispitivanje strategije EU-a za srednju Aziju**Rezolucija Europskog parlamenta od 13. travnja 2016. o provedbi i preispitivanju strategije EU-a za srednju Aziju (2015/2220(INI))**

(2018/C 058/13)

Europski parlament,

- uzimajući u obzir četvrto izvješće o napretku u provedbi strategije EU-a za srednju Aziju donesene 2007. godine, od 13. siječnja 2015.,
- uzimajući u obzir obveze najavljene na sastanku ministara EU-a i srednje Azije u Bruxellesu 22. lipnja 2015.,
- uzimajući u obzir obveze najavljene na sastanku ministara EU-a i srednje Azije održanom u Bruxellesu 20. studenoga 2013.,
- uzimajući u obzir zajedničko priopćenje s pete konferencije na visokoj razini o suradnji u području energetike i vode između EU-a i srednje Azije održanoj u Milanu 12. i 13. listopada 2015.,
- uzimajući u obzir rezultate sastanka OESS-a za provedbu ljudske dimenzije održanog u Varšavi od 21. rujna do 2. listopada 2015.,
- uzimajući u obzir Istanbulski proces o regionalnoj sigurnosti i suradnji za siguran i stabilan Afganistan pokrenut 2011. u Turskoj te ministarsku konferenciju Srce Azije održanu 14. lipnja 2012. u Kabulu, čiji je cilj bio jačanje Afganistana,
- uzimajući u obzir potporu i pozitivnu ocjenu koju je Odbor za vanjske poslove na saslušanju održanom 1. lipnja 2015. dao novoimenovanom posebnom predstavniku EU-a za srednju Aziju Peteru Burianu,
- uzimajući u obzir svoje prethodne rezolucije o toj regiji, posebno one od 20. veljače 2008. o strategiji EU-a za srednju Aziju ⁽¹⁾ i od 15. prosinca 2011. o provedbi strategije EU-a za srednju Aziju ⁽²⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 29. travnja 2015. o tematskim izvješćima Revizorskog suda u kontekstu razrješnice Komisiji za 2013. ⁽³⁾, a posebno dio II. tematskog izvješća Revizorskog suda br. 13/2013 pod naslovom „Razvojna pomoć EU-a središnjoj Aziji”,
- uzimajući u obzir svoju rezoluciju od 29. travnja 2015. s primjedbama koje su sastavni dio odluka o davanju razrješnice za izvršenje općeg proračuna Europske unije za financijsku godinu 2013., dio III. – Komisija i izvršne agencije ⁽⁴⁾, a posebno njezinu točku 240.,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 12. lipnja 2012. naslovljenu „Sudjelovanje u suradnji na području energetske politike s partnerima izvan naših granica: strateški pristup sigurnoj, održivoj i konkurentnoj opskrbi energijom” ⁽⁵⁾,

⁽¹⁾ SL C 184 E, 6.8.2009., str. 49.⁽²⁾ SL C 168 E, 14.6.2013., str. 91.⁽³⁾ SL L 255, 30.9.2015., str. 68.⁽⁴⁾ SL L 255, 30.9.2015., str. 27.⁽⁵⁾ SL C 332 E, 15.11.2013., str. 28.

Srijeda, 13. travnja 2016.

- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 22. studenoga 2012. o ulozi zajedničke sigurnosne i obrambene politike u slučaju krize izazvane klimatskim promjenama i prirodnim nepogodama ⁽¹⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 13. ožujka 2014. o prioritetima EU-a za 25. sjednicu Vijeća UN-a za ljudska prava ⁽²⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 13. prosinca 2012. o reviziji strategije EU-a o ljudskim pravima ⁽³⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 13. prosinca 2012. o godišnjem izvješću o ljudskim pravima i demokraciji u svijetu 2011. i politici Europske unije na tom području ⁽⁴⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 17. lipnja 2010. o politikama EU-a u korist branitelja ljudskih prava ⁽⁵⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 8. rujna 2015. o ljudskim pravima i tehnologiji: utjecaj protuprovalnih i nadzornih sustava na ljudska prava u trećim zemljama ⁽⁶⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 11. prosinca 2012. o strategiji digitalne slobode u vanjskoj politici EU-a ⁽⁷⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 11. studenoga 2010. naslovljenu „Jačanje OESS-a – uloga EU-a” ⁽⁸⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 22. studenoga 2012. koja sadrži preporuke Europskog parlamenta Vijeću, Komisiji i Europskoj službi za vanjsko djelovanje o pregovorima o proširenom sporazumu o partnerstvu i suradnji između EU-a i Kazahstana ⁽⁹⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 15. ožujka 2012. o Kazahstanu ⁽¹⁰⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 18. travnja 2013. o stanju ljudskih prava u Kazahstanu ⁽¹¹⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 15. siječnja 2015. naslovljenu „Kirgistan: prijedlog zakona o homoseksualnoj propagandi” ⁽¹²⁾,
- uzimajući u obzir svoje stajalište od 22. listopada 2013. o stajalištu Vijeća u prvom čitanju radi donošenja Odluke Europskog parlamenta i Vijeća o makrofinancijskoj pomoći Kirgiskoj Republici ⁽¹³⁾,

⁽¹⁾ SL C 419, 16.12.2015., str. 153.

⁽²⁾ Usvojeni tekstovi, P7_TA(2014)0252.

⁽³⁾ SL C 434, 23.12.2015., str. 111.

⁽⁴⁾ SL C 434, 23.12.2015., str. 87.

⁽⁵⁾ SL C 236 E, 12.8.2011., str. 69.

⁽⁶⁾ Usvojeni tekstovi, P8_TA(2015)0288.

⁽⁷⁾ SL C 434, 23.12.2015., str. 24.

⁽⁸⁾ SL C 74 E, 13.3.2012., str. 12.

⁽⁹⁾ SL C 419, 16.12.2015., str. 159.

⁽¹⁰⁾ SL C 251 E, 31.8.2013., str. 93.

⁽¹¹⁾ SL C 45, 5.2.2016., str. 85.

⁽¹²⁾ Usvojeni tekstovi, P8_TA(2015)0008.

⁽¹³⁾ Usvojeni tekstovi, P7_TA(2013)0426.

Srijeda, 13. travnja 2016.

- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 8. srpnja 2010. o stanju u Kirgistanu ⁽¹⁾,
  - uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 6. svibnja 2010. o stanju u Kirgistanu ⁽²⁾,
  - uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 17. rujna 2009. o sklapanju Sporazuma o partnerstvu i suradnji između Europskih zajednica i njihovih država članica s jedne strane i Republike Tadžikistana s druge strane ⁽³⁾,
  - uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 23. listopada 2014. o ljudskim pravima u Uzbekistanu ⁽⁴⁾,
  - uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 15. prosinca 2011. o nacrtu odluke Vijeća o sklapanju Protokola uz Sporazum o partnerstvu i suradnji kojim se uspostavlja partnerstvo između Europskih zajednica i njihovih država članica s jedne strane i Republike Uzbekistana s druge strane i izmjeni Sporazuma kako bi se proširila primjena njegovih odredaba na bilateralnu trgovinu tekstilom, uzimajući u obzir istek bilateralnog sporazuma o tekstilu ⁽⁵⁾,
  - uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 14. ožujka 2013. o odnosima EU-a i Kine ⁽⁶⁾,
  - uzimajući u obzir Plan djelovanja EU-a u području ljudskih prava i demokracije 2015. – 2019. koji je Vijeće donijelo 20. srpnja 2015.,
  - uzimajući u obzir smjernice EU-a o ljudskim pravima koje se odnose na slobodu izražavanja na internetu i izvan njega i koje je Vijeće (za vanjske poslove) usvojilo 12. svibnja 2014.,
  - uzimajući u obzir rezoluciju Opće skupštine Ujedinjenih naroda A/RES/53/144 pod nazivom Deklaracija o pravima i odgovornostima pojedinaca, skupina i državnih tijela o unapređivanju i zaštiti univerzalno priznatih ljudskih prava i temeljnih sloboda, bolje poznatu kao Deklaracija o braniteljima ljudskih prava,
  - uzimajući u obzir preispitivanje globalne strategije EU-a za vanjsku i sigurnosnu politiku i Europske politike susjedstva, koje je u tijeku,
  - uzimajući u obzir članak 21. UEU-a,
  - uzimajući u obzir članak 52. Poslovnika,
  - uzimajući u obzir izvješće Odbora za vanjske poslove i mišljenja Odbora za razvoj, Odbora za međunarodnu trgovinu i Odbora za prava žena i jednakost spolova (A8-0051/2016),
- A. budući da je strategija EU-a za srednju Aziju donesena u kontekstu sve veće važnosti te regije i povećane angažiranosti EU-a u susjednome Afganistanu, proširenja Europske politike susjedstva na kaspijsku regiju, nastavljene potpore EU-a reformama i modernizaciji postsovjetskih društava i interesa EU-a na području energetske sigurnosti; budući da su u toj strategiji priznate i sigurnosne prijetnje i problemi zbog kojih je potrebna bolja suradnja srednje Azije i EU-a te njegovih država članica; budući da se ta Strategija primjenjuje već gotovo osam godina;
- B. budući da je srednja Azija, unatoč zajedničkoj prošlosti, heterogena regija višetničkoga i višereligijskoga karaktera; budući da su nepostojanje uzajamnog povjerenja i stalna napetost zbog korištenja i dijeljenja prirodnih resursa dosad potkopavali razvoj istinske regionalne suradnje;

⁽¹⁾ SL C 351 E, 2.12.2011., str. 92.

⁽²⁾ SL C 81 E, 15.3.2011., str. 80.

⁽³⁾ SL C 224 E, 19.8.2010., str. 12.

⁽⁴⁾ Usvojeni tekstovi, P8_TA(2014)0040.

⁽⁵⁾ SL C 168 E, 14.6.2013., str. 195.

⁽⁶⁾ SL C 36, 29.1.2016., str. 126.

Srijeda, 13. travnja 2016.

- C. budući da je poštovanje demokracije, vladavine prava i ljudskih prava jedan od ključnih preduvjeta za tješnju suradnju između EU-a i pet zemalja srednje Azije u područjima od zajedničkoga interesa, u pravome smislu pojma „partnerstva” kako je utvrđen u sporazumima o partnerstvu i suradnji; budući da je opće stanje demokracije i ljudskih prava u toj regiji i dalje u većoj ili manjoj mjeri loše i zabrinjavajuće;
- D. budući da ozbiljni propusti u pogledu vladavine prava te poštovanja ljudskih prava i temeljnih sloboda umanjuju šanse zemalja srednje Azije za održiv razvoj i dobro upravljanje, a sve na štetu njihovih društava;
- E. budući da se trgovinskim i energetske vezama poboljšavaju odnosi EU-a i srednje Azije te se promiču zajedničke vrijednosti kao što su vladavina prava, dobro upravljanje i poštovanje ljudskih prava; budući da je cilj općeg sustava povlastica (OSP) diversifikacija gospodarstava srednje Azije;
- F. budući da su neke države članice razvile i produbile bilateralne odnose s nekim zemljama srednje Azije; budući da EU treba imati koherentan i dosljedan pristup toj regiji kako bi se izbjeglo svako preklapanje i slanje nejasnih ili zbunjujućih poruka;
- G. budući da je iznos razvojne pomoći EU-a srednjoj Aziji, uglavnom u okviru instrumenta za razvojnu suradnju, povećan na 1 milijardu EUR za razdoblje od 2014. do 2020., tj. za 56 % u odnosu na programsko razdoblje od 2007. do 2013.;
- H. budući da je europski instrument za demokraciju i ljudska prava važan financijski instrument čiji je cilj pružanje potpore organizacijama civilnog društva i demokratizaciji;
- I. budući da tu regiju sve više pogađa vjerski fanatizam koji se odražava u potpori tzv. Islamskoj državi/Daišu, al-Kaidi u Afganistanu i Hizb-ut-Tahriru te budući da je velik broj ljudi napustio tu regiju kako bi se pridružio tzv. Islamskoj državi/Daišu u Siriji i Iraku;
- J. budući da je to područje važna tranzitna ruta za drogu između Afganistana i Rusije, a tom unosnom trgovinom bave se određeni lokalni klanovi, što im omogućuje da zbog korupcije i preklapanja interesa imaju velik politički utjecaj;
- K. budući da obrazovanje ima ključnu ulogu u poticanju stabilnog, sigurnog i održivog razvoja te regije;
- L. budući da je u lipnju 2015. Vijeće za vanjske poslove ponovno izrazilo svoju predanost promicanju prava žena te zaključilo da je osnaživanje žena u regiji temeljna sastavnica dugoročne stabilnosti i dobrog upravljanja;
- M. budući da zemlje srednje Azije moraju unaprijediti pravne i administrativne odredbe svoje politike azila te budući da tome mogu doprinijeti regionalni savjetodavni procesi, poput Procesu iz Almatyja koji vode Agencija UN-a za izbjeglice (UNHCR) i Međunarodna organizacija za migracije (IOM);
- N. budući da su posljedice globalnoga zatopljenja na srednju Aziju još uvijek uvelike nepoznate, ali je već jasno da će se problemi s opskrnom vodom u nizinskim zemljama još više pogoršati;
- O. budući da Rusija i Kina imaju jake veze s tom regijom i velik utjecaj u njoj, ali još ima mnogo prostora za jačanje djelovanja EU-a i njegove suradnje sa zemljama srednje Azije;

Srijeda, 13. travnja 2016.

- P. podsjećajući da u raznim regionalnim partnerstvima, kao što su Organizacija ugovora o zajedničkoj sigurnosti (CSTO), Šangajska organizacija za suradnju (SCO) te Euroazijska ekonomska unija (EEU) sudjeluje nekoliko zemalja srednje Azije, a u njima dominiraju Rusija i/ili Kina;
- Q. budući da je ta regija uvrštena u inicijativu Jedan pojas, jedan put, a posebno u gospodarski pojas nazvan Novi put svile, čime se povećava njezino strateško značenje;
- R. budući da na regiju srednje Azije, koju čine srednjoazijske republike bivšeg Sovjetskog Saveza, veliki utjecaj imaju i Rusija, Kina, Mongolija, Iran i Afganistan;

Opće odredbe o obvezama EU-a

1. naglašava veliki strateški, politički i gospodarski interes EU-a za jačanje njegovih bilateralnih i multilateralnih odnosa sa zemljama srednje Azije na osnovi zajedničkih vrijednosti kako je navedeno u postojećim sporazumima o partnerstvu i suradnji između EU-a i Kazahstana, Kirgistana, Tadžikistana i Uzbekistana te u sporazumu s Turkmenistanom koji, doduše, još nije stupio na snagu;
2. ponovno ističe velik interes EU-a u tome da srednja Azija bude napredna, mirna, demokratska, stabilna i uključiva te da funkcionira kao gospodarski i ekološki održiva regija, kako je navedeno u strategiji iz 2007. godine;
3. ističe da se dosadašnji strateški pristup izgradnji odnosa sa zemljama srednje Azije pokazao samo djelomice održivim i uspješnim; uviđa da gospodarski odnosi između EU-a i zemalja obuhvaćenih strategijom za srednju Aziju nisu znatnije unaprijeđeni, da je željeno promicanje regionalne suradnje i integracije zemalja srednje Azije prijenosom iskustva i normi EU-a u zastoju;
4. smatra da tek treba ostvariti znatan napredak u područjima navedenima u ovoj Rezoluciji, no nada se da će sudionici, tj. EU i njegove države članice te pet država srednje Azije, uložiti ozbiljne napore kako bi se ostvarila nastojanja i ciljevi utvrđeni u službenim dokumentima i ugovorima koji su pravna osnova za bilateralne i multilateralne odnose Unije s Kazahstanom, Kirgistanom, Tadžikistanom, Turkmenistanom i Uzbekistanom;
5. sa zadovoljstvom dočekuje preispitivanje strategije za srednju Aziju koje su tijekom 2015. poduzeli ESVD, Komisija i Vijeće; no zauzima stajalište da bi prioritete, ciljeve i zadaće trebalo konkretnije uskladiti s interesima, potrebama i okvirnim stanjem u partnerskim zemljama srednje Azije, uzimajući u obzir razlike među zemljama u toj regiji i jedinstvenost svake od njih, te da bi ih stoga trebalo utvrditi preciznije posredstvom akcijskih planova po mjeri svake zemlje i popratiti mjerilima i pokazateljima u vremenskom okviru u kojem se može razumno očekivati njihovo dovršenje kako bi ih se što prije moglo na fleksibilniji način prilagoditi okvirnom stanju u toj regiji;
6. slaže se da su strategija donesena 2007. i dugoročno prioritetna područja utvrđena u njoj (poštovanje ljudskih prava i vladavine prava, dobro upravljanje i demokratizacija, mladi i obrazovanje, gospodarski razvoj, trgovina i ulaganje, energija i transport, ekološka održivost i voda, zajedničke sigurnosne prijetnje i izazovi te međukulturni dijalog) i dalje bitni i potrebni za konkretnu europsku angažiranost u toj regiji, u skladu s ciljevima navedenima u strategiji EU-a; međutim pozdravlja usmjereniji pristup iz preispitivanja strategije;
7. u pozitivnom smislu prima na znanje ambiciozno preispitivanje strategije; slaže se s Vijećem da je ta regija strateški važna te s tim u skladu pristaje na jačanje djelotvorne suradnje u pogledu političkih, diplomatskih i trgovinskih odnosa te na podupiranje istinski demokratske tranzicije; u tom kontekstu pozdravlja 56-postotno povećanje razvojne pomoći EU-a toj regiji i njezino konkretnije usmjeravanje u razdoblju od 2014. do 2020. u odnosu na prethodno razdoblje;

Srijeda, 13. travnja 2016.

8. pozdravlja činjenicu da se o preispitivanju raspravljalo na sastanku ministara EU-a i srednje Azije održanom 21. prosinca 2015. u Astani; podupire održavanje sastanka na vrhu između EU-a i srednje Azije radi promicanja ciljeva EU-a u toj regiji te razmatranja pitanja od interesa i pitanja suradnje;
9. dijeli mišljenje da bi trebalo primjenjivati diferenciran i uvjetovan pristup utemeljen na poticajima kako bi se ostvarili bolji rezultati u bilateralnom i regionalnom smislu; smatra da bi regionalni programi, poput onih za upravljanje granicama, za suzbijanje droge i krijumčarenja te za transport i energiju, trebali biti izrađeni po mjeri ciljnih zainteresiranih strana, uključujući zemlje iz šire regije kao što su Afganistan, Iran, Mongolija i Azerbajdžan;
10. poziva EU da na *ad hoc* osnovi tješnje surađuje sa srednjoazijskim zemljama koje se ne žele zaustaviti tek na strategiji EU-a za srednju Aziju;
11. ističe da bi se boljom regionalnom suradnjom poboljšala i gospodarska i sigurnosna situacija u toj regiji; s obzirom na činjenicu da su u srednjoj Aziji međuregionalne veze slabe poziva ESVD i Komisiju da izrade projekte kojima bi se poticala suradnja zemalja zainteresiranih za jačanje tih veza;
12. ističe da bi se isplaćivanje sredstava EU-a trebalo jasno zasnivati na poticajima i uspješnosti, uzimajući u obzir postignuća u odnosu na niz mjerila koja će se ustanoviti za svaku zemlju pojedinačno te ovisno o mjerljivu napretku, posebno s obzirom na demokratizaciju, sprečavanje i borbu protiv korupcije, slobodne i poštene izbore, ljudska prava, zaustavljanje trgovanja drogom, poštovanje propisa o radu, dobro upravljanje, vladavinu prava, razvoj, sigurnost ljudi i dobre odnose sa susjednim zemljama;
13. slaže se s tim da se konkretno i konstruktivno zalaganje te usvajanje demokratskih reformi i vladinih programa mogu smatrati dodatnim pokazateljima postignuća u brojnim područjima; ipak, poziva Komisiju i ESVD da svoje procjene temelje na činjenicama utvrđenima na terenu;
14. ponovno ističe potrebu za boljom političkom vidljivošću EU-a u srednjoj Aziji; snažno potiče EU i njegove države članice da nastupaju zajednički ne vodeći bilateralne pregovore u okviru kojih se često oslabljuju zahtjevi u pogledu ljudskih prava, da promiču dosljednost i koordinaciju u vanjskoj politici u toj regiji te da uvedu zajedničku izradu programa pomoći i projekata s državama članicama kako bi se ostvario cjelovit učinak i sinergija; potiče Vijeće/ESVD/Komisiju da donesu konkretan akcijski plan s mjerljivim pokazateljima koji će omogućiti pravilno ocjenjivanje budućeg napretka; pozdravlja veće sudjelovanje i odgovornost država članica u smislu provođenja strategije;
15. pozdravlja činjenicu da je nakon jednogodišnje stanke ponovno imenovan posebni predstavnik EU-a za srednju Aziju te očekuje da će on dati važan doprinos provođenju strategije za zemlje srednje Azije i oblikovanju odnosa s tim zemljama jamčenjem dosljednog vanjskog djelovanja Unije u toj regiji i priopćavanjem stajališta EU-a političkim vođama i društvima u srednjoj Aziji;
16. traži od posebnog predstavnika EU-a da se usredotoči na jačanje demokracije, vladavine prava, dobrog upravljanja te poštovanja ljudskih prava i temeljnih sloboda, promicanje regionalne suradnje te omogućavanje dijaloga i mirnog rješavanja neriješenih spornih pitanja, uspostavu kontakata s vladama i parlamentima, ali i s civilnim društvom i medijima, pružanje doprinosa sprečavanju sukoba i promicanje regionalne sigurnosti te promicanje dobrog upravljanja okolišem i klimatskim promjenama, posebno kad je riječ o izvorima vode i ugljikovodika; traži od posebnog predstavnika EU-a da Parlamentu podnosi usmena i pisana izvješća o glavnim problemima, u skladu s člankom 36. Ugovora o Europskoj uniji i mandatom predstavnika;
17. traži od ESVD-a, Komisije i posebnog predstavnika EU-a da prisutnost EU-a u srednjoj Aziji učine istaknutijom tako što će povećati vidljivost EU-a među stanovništvom, civilnim društvom, lokalnim medijima te među poslovnim i sveučilišnim zajednicama; potiče ESVD da uspostavi ravnotežu između tihe diplomacije i intenzivnije javne diplomacije;

Srijeda, 13. travnja 2016.

18. traži od ESVD-a da dostavlja redovitu analizu stanja u srednjoj Aziji uzimajući u obzir raznoliko susjedstvo te regije i uključujući pitanja u vezi s integracijom Afganistana i Irana te osmišljajući sveobuhvatan pristup Kaspijskom jezeru;
19. poziva Komisiju da zajamči provedbu sinergija, usklađenosti i dosljednosti između djelovanja međunarodnih organizacija poput OEES-a, Ureda UN-a za droge i kriminal (UNODC), UNHCR-a i Međunarodne organizacije za migracije (IOM) te između raznih instrumenata EU-a za vanjsko financiranje koji se rabe u toj regiji, kao što su instrument za razvojnu suradnju, instrument za doprinos stabilnosti i miru, europski instrument za demokraciju i ljudska prava i instrument za partnerstvo te da unaprijedi koordiniranje s Europskom bankom za obnovu i razvoj i Europskom investicijskom bankom;
20. poziva EU da surađuje s SAD-om na projektima pomoći i razvoja u području zaštite okoliša, obrazovanja i klimatske politike kako bi se povećala učinkovitost i kako bi se zajednički doprilo do šire javnosti;
21. traži bolju suradnju EU-a i OEES-a u pogledu srednje Azije, posebno u području ljudskih prava, demokratizacije i sigurnosti, radi spajanja i dopunjavanja zalaganja u regiji kad je to potrebno;
22. potiče delegacije EU-a u srednjoj Aziji da maksimalno iskoriste svoj potencijal pri davanju doprinosa provedbi strategije EU-a, posebno u pogledu pružanja podrške civilnom društvu i zajedničkog rada s njim;
23. podupire nastavak međuparlamentarne suradnje te ističe ulogu svoje stalne delegacije za odnose s tom regijom u praćenju provedbe sporazuma o partnerstvu i suradnji sklopljenima sa zemljama te regije;

Demokratizacija, ljudska prava i vladavina prava

24. snažno potiče Vijeće, ESVD i Komisiju da posvete veliku pozornost i proaktivno se angažiraju u promicanju i jačanju demokracije, provedbi građanskih, političkih i ljudskih prava, uključujući socijalna prava kodificirana u Međunarodnom paktu UN-a o gospodarskim, socijalnim i kulturnim pravima, uspostavu vladavine prava te dobro upravljanje i administrativno djelovanje u srednjoazijskim zemljama, čime će se stvoriti preduvjeti za sigurnost i stabilnost, izgradnju otvorenih društava u zemljama o kojima je riječ i, kao posljedica toga, za pružanje najboljih praksi za suočavanje s vanjskim i unutarnjim političkim, sigurnosnim i gospodarskim pritiscima i izazovima;
25. naglašava da poštovanje ljudskih prava i demokracije mora biti u središtu strategije EU-a u pogledu opsega suradnje predviđene u sporazumima o partnerstvu i suradnji koji podrazumijevaju primjenu klauzule o ljudskim pravima i demokraciji; žali zbog toga što se pravne obveze o poštovanju demokracije i vladavine prava utvrđene u sporazumima o partnerstvu i suradnji ne ispunjavaju pravilno, uz iznimku slabog napretka ostvarenog u Kirgistanu;
26. žali zbog toga što, općenito gledano, poštovanje demokratskih normi, ljudskih prava i temeljnih sloboda još nije dostatno; žali zbog toga što je stanje ljudskih prava u cijelosti i dalje zabrinjavajuće, ali ipak ističe da je u nekim zemljama regije došlo do ograničenih pozitivnih događanja koja obuhvaćaju zakonodavne reforme, povećane napore da se spriječi mučenje te korake prema iskorjenjivanju dječjeg i prisilnog rada;
27. ističe dodanu vrijednost i daljnji potencijal Platforme za vladavinu prava, kojom koordiniraju Njemačka i Francuska uz aktivnu potporu Finske i Latvije, za organiziranje nekoliko događaja povezanih s ustavnim i upravnim pravom te izobrazbom sudaca; potiče ostale države članice da u tom pogledu preuzmu proaktivnu ulogu; međutim ustraje u tome da se platforma proširi kako bi se obuhvatila aktualna pitanja demokratizacije i ljudskih prava; traži puno sudjelovanje civilnog društva te tješnju suradnju s njim u okviru te platforme; poziva EU i veleposlanstva država članica da podrže istinski neovisne nevladine partnere;

Srijeda, 13. travnja 2016.

28. skreće pozornost na nepodudarnost između donošenja zakona i njihove provedbe u praksi, što dovodi do netočne procjene napretka; potiče ESVD/Komisiju da napredak ocjenjuje na temelju stvarnih praktičnih rezultata, a ne na osnovi procjena utemeljenih na zakonodavstvu ili izjavama;

29. preporučuje da EU pri osmišljanju svoje politike u području ljudskih prava i vanjskih financijskih instrumenata više uzima u obzir dosljednu dugoročnu demokratsku reformu kao misao vodilju;

30. oštro osuđuje nastavak proganjanja branitelja ljudskih prava, oporbenih političkih личности i novinara u Turkmenistanu, Uzbekistanu, Tadžikistanu, Kazahstanu i Kirgistanu te traži od ESVD-a da svim sredstvima kojima raspolaže pravodobno djeluje u njihovu obranu;

31. osuđuje to što su na meti nekih režima u srednjoj Aziji prognani predstavnici oporbe, što obuhvaća ubojstva i zlostrebu postupaka izručenja preko Interpola; potiče države članice da im pruže bolju zaštitu i da ih ne deportiraju, u skladu s načelom zabrane prisilnog vraćanja kojim se zabranjuje predavanje istinskih žrtava progona njihovu progonitelju;

32. u tom pogledu poziva ESVD da izravno osudi represivne mjere koje su režimi u srednjoj Aziji poduzeli u ime očuvanja javne sigurnosti, ali da istodobno prizna legitimne sigurnosne probleme;

33. poziva Vijeće, ESVD i Komisiju da u sklopu daljnje izgradnje odnosa snažno potaknu partnerske zemlje srednje Azije da bez odgode pristupe Rimskom statutu Međunarodnog kaznenog suda te da odobre i primjenjuju bitne temeljne i druge norme Međunarodne organizacije rada i druge propise MOR-a koji se još ne provode;

34. uviđa rizik za sigurnost koji nastaje zbog povratka stranih boraca koji su se borili uz Daiš, no izražava veliku zabrinutost zbog sve veće tendencije k ograničavanju djelovanja civilnoga društva i oporbenih stranaka uz izgovor sigurnosti i stabilnosti, što smatra posve neodgovarajućom reakcijom na tu prijetnju, pa i posredstvom sumnjivoga terećenja za terorističku aktivnost ili neodređenih optužbi za poticanje mržnje u društvu, donošenja takozvanih zakona o stranim agentima kojima se stigmatiziraju i ograničavaju aktivnosti legitimnih nevladinih organizacija koje se financiraju iz inozemstva te veće primjene tehnologije za praćenje, nadzor, cenzuru i filtriranje sadržaja; podsjeća partnerske zemlje na to da se u okviru potpuno funkcionalne demokracije moraju poštovati sloboda izražavanja i pluralizam medija; u tom kontekstu naglašava da suzbijanje slobodnog izražavanja mišljenja ni na koji način ne doprinosi trajnoj unutarnjoj stabilnosti; naglašava da bi relevantnim instrumentima EU-a, primjerice održavanjem redovnih seminara i pojačanom razmjenom s civilnim društvom, trebalo doprinositi jačanju položaja javnosti i da su mnoge od tih zajednica u današnje vrijeme sklonije oslanjanju na odnose među skupinama, klanovima ili mrežama koje su pod kontrolom vladajućih elita;

35. poziva zemlje u toj regiji da prisutnost međunarodnih nevladinih organizacija ne shvaćaju kao prijetnju, nego kao korist za društvo te da im odobre puni pristup zatvorskim objektima kako bi se povećala transparentnost provođenja kazni, posebno u vezi sa suradnjom sa svim agencijama UN-a i međunarodnim pokretom Crvenoga križa;

36. zabrinut je zbog povećanog broja zakona u zemljama te regije kojima se ograničava sloboda medija, sloboda izražavanja, sloboda okupljanja i udruživanja, a koji su usmjereni protiv financiranja civilnoga društva („zakoni o stranim agentima”) i zajednice LGBTI („zakoni o propagandi skupine LGBTI”); s tim u vezi smatra da, osim promicanja spomenutih sloboda, EU mora u svoje prioritete uvrstiti i promicanje slobode vjere i uvjerenja te prava žena, maloljetnika i manjina;

37. traži od nadležnih tijela da ulože dodatne napore u zaštitu etničkih i vjerskih manjina te pripadnika skupine LGBTI u srednjoazijskim društvima i da zaustave diskriminaciju tih skupina te da osjetljive skupine osoba, a posebno osobe s invaliditetom, ostvaruju svoja prava;

Srijeda, 13. travnja 2016.

38. podsjeća na to da su zaštita i promicanje dječjih prava jedan od ključnih ciljeva EU-a te poziva vlasti da podupru njihovu provedbu u skladu s međunarodnim zakonima i normama, posebno u skladu s Konvencijom UN-a o pravima djeteta;

39. pozdravlja uspostavljanje dijaloga o ljudskim pravima sa svih pet zemalja srednje Azije; no ističe netransparentnost tog procesa i poziva potpredsjednicu Komisije/visoku predstavnicu da preispita ulogu, mandat, ciljeve i popratne mjere dijaloga o ljudskim pravima sa zemljama u toj regiji te da konkretno angažira sve zainteresirane strane, uključujući političke pokrete islamskoga reformizma koji se protive ekstremizmu, i uvede mehanizme za sustavno praćenje ljudskih prava, kao i krizne planove za poboljšanje djelotvornosti tih mehanizama u slučaju da se u njima otkriju ozbiljni nedostaci; napominje da je dijalog o ljudskim pravima važno sredstvo EU-a u njegovu angažmanu sa zemljama srednje Azije, koje omogućuje primjenu pametnih strategija te bi ga stoga trebalo adekvatno iskoristiti; traži da taj dijalog bude dio sveobuhvatnog zalaganja u području ljudskih prava u toj regiji; u tom pogledu poziva da se pitanja povezana s ljudskim pravima postave i prenesu na svim razinama, uključujući šefove država i vlada; potiče EU da pojedinačne konkretne slučajeve iznosi dosljedno i javno;

40. ističe važnost mehanizma univerzalnog periodičnog pregleda Vijeća UN-a za ljudska prava u svrhu učinkovite provedbe zaštite ljudskih prava, procesa demokratizacije i vladavine prava u Turkmenistanu, Uzbekistanu, Tadžikistanu, Kazahstanu i Kirgistanu;

41. podsjeća vlade u srednjoj Aziji na njihove obveze u okviru ljudske dimenzije OEES-a;

42. pozdravlja izjave glavnog tajnika UN-a Ban Ki-moon u kojima upozorava na sužavanje demokratskog prostora tijekom njegova posjeta toj regiji u lipnju 2015.;

43. napominje da u srednjoj Aziji praktično ne postoji koordinacija aktivnosti EU-a i SAD-a; potiče uspostavu praktičnijih veza za suradnju; smatra da zajedničko djelovanje može biti korisno, osobito u područjima kao što su sigurnost ljudi i promicanje ljudskih prava;

Prava žena i rodna ravnopravnost

44. priznaje da su Uzbekistan, Kazahstan, Kirgistan, Tadžikistan i Turkmenistan suočeni s različitim izazovima u pogledu poboljšanja stanja ljudskih prava, no da je ta regija suočena i sa zajedničkim izazovima u području poboljšanja i promicanja stanja prava žena i rodne ravnopravnosti;

45. napominje da u kulturi tih zemalja, unatoč tome što su sve potpisnice Konvencije UN-a o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena, i dalje prevladava patrijarhalni pogled na svijet u kojem dominiraju muškarci, da u mnogim područjima i dalje postoje velike nejednakosti između muškaraca i žena, pa i u pogledu pristupa visokom obrazovanju, dijelovima tržišta rada te pravnoj zaštiti i pravima te da je nasilje nad ženama i dalje rašireno u mnogim dijelovima srednje Azije i da se očituje u mnogim oblicima pa tako i kao nasilje u obitelji, otmice nevjesti, trgovanje ljudima, preuranjeni brak i fizičko zlostavljanje; poziva tih pet zemalja na potpunu primjenu Konvencije o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena; ponavlja da potpora koju pruža EU mora obuhvaćati konkretne mjere za iskorjenjivanje diskriminacije žena;

46. napominje da u svim zemljama srednje Azije žene imaju cjelovitu i ključnu ulogu u poljoprivrednoj proizvodnji i uzgoju, na što upućuje prosječni udio žena zaposlenih u poljoprivrednom sektoru koji iznosi 58 % ⁽¹⁾; poziva sve zemlje srednje Azije na poticanje zapošljavanja žena i promicanje ženskog poduzetništva, posebno u ruralnim područjima; poziva na promicanje i praćenje napretka u pogledu ekonomskih i socijalnih prava te na osnaživanje djevojčica i žena kao ključnih ciljeva vanjskih odnosa EU-a s tom regijom;

⁽¹⁾ Statistički podaci Svjetske banke za 2012.

Srijeda, 13. travnja 2016.

47. uzima u obzir korake koje su pojedine zemlje srednje Azije poduzele u svrhu unapređenja rodne ravnopravnosti, kao što su izmjene članaka 154. i 155. kirgistskog Kaznenog zakona koji je stupio na snagu u veljači 2014. i u kojem je postrožena kazna za sveprisutni običaj otmice nevjeste; međutim, napominje da su zaštita prava žena i promicanje rodne ravnopravnosti diljem regije i dalje velik izazov; traži da Komisija pruži dodatnu potporu zemljama srednje Azije u unapređivanju njihovih programa za prava žena kako bi se postigla rodna ravnopravnost te kako bi se svima, uključujući i najranjivije članove društva, omogućilo da u cijelosti ostvaruju ljudska prava;

48. sa zadovoljstvom dočekuje Strategiju Kazahstana za rodnu ravnopravnost i 45 političkih, socijalnih i gospodarskih mjera sadržanih u njoj; traži od Komisije da pruži dodatnu potporu zemljama srednje Azije u unapređivanju programa za prava žena te poziva na učinkovitiju provedbu te Strategije; žali zbog niske zastupljenosti žena u javnim političkim tijelima, unatoč tome što je zakonom predviđena kvota od 30 % žena u političkim institucijama;

49. od ESVD-a traži da u okviru revizije svoje strategije za srednju Aziju i u skladu sa svojim prioritetima za razdoblje 2016. – 2020. te napretkom koji su zemlje srednje Azije već ostvarile utvrdi sveobuhvatan akcijski plan za rodnu ravnopravnost s konkretnim mjerama za poboljšanje prava žena i njihovih životnih uvjeta; smatra da bi svaku zemlju srednje Azije trebalo potaknuti na donošenje zakonodavstva kojim bi se izričito zabranili svi oblici nasilja i diskriminacije žena, uključujući seksualno, tjelesno, psihološko i ekonomsko zlostavljanje, čime se žrtve sprečavaju da rade, imaju pristup bankovnim računima, kreditnim karticama ili prijevozu, što su samo neke od taktika za njihovo izoliranje; ističe da je financijska sigurnost glavni pokazatelj s pomoću kojega se može predvidjeti hoće li se žrtva oduprijeti daljnjem zlostavljanju i trajno ga se osloboditi; poziva zemlje srednje Azije da nasilju nad ženama pristupaju kao kaznenom djelu, da temeljito istraže sve prijavljene slučajeve i da provedu mjere kojima se jamči zaštita, pomoć i pristup žrtava pravdi, zajedno s mehanizmima koji su potrebni da se zakon primjenjuje; napominje da je sektorska grana agencija za bračno posredovanje u srednjoj Aziji relativno razvijena i traži od zemalja u toj regiji da razmotre zakonsko uređivanje rada tih agencija kako bi se žene u osjetljivom položaju na najbolji način zaštitile od izrabljivanja; poziva zemlje srednje Azije da organiziraju edukativne kampanje o pravu na život bez nasilja i inicijative za podizanje razine osviještenosti za cjelokupno društvo, a posebno među vjerskim vođama, o pristanku obiju strana na brak kao neizostavnom uvjetu za njegovo sklapanje;

50. napominje da je prisutan nerazmjer između onoga što se nalaže zakonom i onoga što se događa u stvarnosti te da je diskriminacija na štetu žena nasljednica još uvijek prisutna, iako su neke zemlje zakonski uredile jamčenje jednakih prava pri podjeli imovine; zabrinut je što se nakon razvoda zbog nepostojanja pravne registracije brakova žene u Tadžikistanu nalaze u posebno teškom položaju, s obzirom na to da su prema studiji OESS-a zbog toga 80 % žena uskraćena imovinska prava i prava na alimentaciju;

51. apelira na EU da podrži organizacije civilnog društva koje su posvećene obrani ljudskih prava i promicanju rodne ravnopravnosti u srednjoazijskim zemljama te da aktivno surađuje s međunarodnim organizacijama u području rodne ravnopravnosti kao što su Međunarodna organizacija rada, Organizacija za gospodarsku suradnju i razvoj te Ujedinjeni narodi radi ostvarivanja sinergija za osnaživanje žena;

52. primjećuje da su žene slabo zastupljene na ministarskim mjestima te da su 2015. u Kirgistanu žene zauzimale 15 % ministarskih mjesta, a u Turkmenistanu 5,7 % ⁽¹⁾; potiče zemlje srednje Azije i Komisiju da usmjere pozornost i na sudjelovanje žena u donošenju odluka, posebno u sferi politike, te preporučuje uvođenje sustava kvota radi promicanja sudjelovanja žena, u prvom redu kao kandidatkinja za pojedine položaje;

53. poziva zemlje srednje Azije da promiču pravo na jednak pristup informacijskim i komunikacijskim tehnologijama kako bi se ženama osigurala mogućnost poticanja napretka u gospodarstvu na lokalnoj i globalnoj razini;

⁽¹⁾ Statistički podaci Svjetske banke za petogodišnje razdoblje od 2011. do 2015.

Srijeda, 13. travnja 2016.

54. preporučuje senzibilizaciju i osposobljavanje pravosudnog osoblja u rodnim pitanjima te podsjeća da je potrebno kazniti počinitelje rodno uvjetovanog nasilja;

55. ističe potrebu za uvođenjem obuke za policijske službenike, državne odvjetnike i pravosudno osoblje o nasilju nad ženama i trgovini njima te za otvaranjem lako dostupnih centara i skloništa u kojima se žrtvama pruža psihološka i pravna potpora;

56. naglašava važnost dostatnog financiranja institucija i tijela odgovornih za provedbu politika o rodnoj ravnopravnosti te važnost toga da se udrugama civilnog društva koja se bore za prava žena priskrbe neovisnost i potrebna sredstva;

Obrazovanje i mladi – međuljudski kontakti

57. ističe da je obrazovanje jedno od ključnih područja u kojima EU treba provoditi svoje dugoročne aktivnosti u srednjoj Aziji; smatra da je obrazovanje ključan temelj integracije te da omogućuje demokratski, gospodarski i socijalni razvoj svih zemalja srednje Azije; podupire rad izvršen u okviru Srednjoazijske platforme za obrazovanje te institucijskih i obrazovnih programa, pružanjem tehničke podrške i dijalozima u sklopu seminara (npr. u Biškeku 2014.); u tom pogledu pozdravlja inicijativu Latvije da organizira prvi ministarski sastanak o obrazovanju između EU-a i srednje Azije te predanost Latvije i Poljske da vode regionalni program o obrazovanju, slijedom razočaravajuće dugotrajne nevoljkosti nekih država članica da to učine; poziva EU i njegove države članice da aktivno doprinose ostvarenju ciljeva istaknutih tijekom latvijskog predsjedništva u prvoj polovici 2015.; smatra ulaganje u uključivo i kvalitetno obrazovanje najboljim načinom postupnoga poboljšanja socioekonomskoga stanja u toj regiji;

58. potiče Komisiju da riješi problem utvrđenih nedostataka u okviru Obrazovne platforme EU-a i srednje Azije, kao što su oni u pogledu poštenog pristupa obrazovanju, tzv. odljeva mozgova i osposobljavanja skupina u nepovoljnu položaju i ugroženih skupina kao što su djevojčice, djeca s invaliditetom i djeca koja pripadaju manjinama;

59. potiče EU da posveti veću pozornost promicanju kvalitetnog obrazovanja među mladima u srednjoj Aziji s obzirom na njegove povoljne učinke u smislu socijalne uključenosti, socijalne kohezije i stabilnosti, te u smislu stvaranja održivih demokratskih društava, ali i kao najboljem načinu sprečavanja nasilnog ekstremizma i radikalizacije među mladima u toj regiji; smatra to prioritetom zbog demografskog izazova koji čini visok udio mladih u dobi od 14 godina ili manje, a koji iznosi od 25 do 35 % ukupnog stanovništva; traži da se veća pozornost posveti prekograničnim projektima za međukulturno pomirenje i razvoj u Ferganskoj dolini;

60. pozdravlja povećanje broja upisanih u osnovne i srednje škole te ističe da je važno nastaviti napredovati u tom smjeru; pozdravlja činjenicu da je broj žena koje su stekle osnovnoškolsko i srednjoškolsko obrazovanje gotovo jednak broju muškaraca; ističe da je važno da žene imaju pristup strukovnom osposobljavanju i sveučilišnom obrazovanju, posebno u Uzbekistanu i Tadžikistanu, gdje i dalje postoji nerazmjer u broju žena i muškaraca koji pohađaju studije višeg obrazovanja;

61. ističe da je pristup strukovnom osposobljavanju i sveučilišnom obrazovanju za žene važan čimbenik, uključujući njihovu veću zastupljenost u području znanosti i tehnologije, te potiče posebnog predstavnika EU-a na zalaganje za poticaje u tom području; smatra da bi EU trebao povećati svoje djelovanje u tom području, primjerice organiziranjem tečajeva za osposobljavanje nastavnika i opskrbljivanjem nastavnim materijalima; poziva na to da se poduzmu koraci u svrhu modernizacije sektora javnog obrazovanja, promicanja međunarodne akademske razmjene i omogućavanja ravnopravnog sudjelovanja za žene; smatra da bi trebalo osmisliti tečajeve naobrazbe o rodnoj ravnopravnosti za odgojno-obrazovno osoblje;

62. smatra da bi pozitivnu ulogu EU-a u regiji trebalo ojačati obrazovanjem i osobnim kontaktima među ljudima; podsjeća na važnost međunarodnih programa razmjene EU-a, kao što su Erasmus +, Erasmus Mundus i Erasmus Tempus, u promicanju pozitivne mobilnosti i interkulturalnog dijaloga između EU-a i srednje Azije te u stvaranju prilika za

Srijeda, 13. travnja 2016.

osnaživanje studenata koji od tih programa imaju koristi, čime se te dvije kulture više zbližavaju; pohvaljuje činjenicu da EU ima proračun u iznosu od 115 milijuna EUR za program obrazovne suradnje Erasmus+ u regiji; poziva sve relevantne dionike na razini Unije te one u državama članicama da ocijene i učvrste postojeće mehanizme studijskih/stipendijskih programa i razmjena mladih stručnjaka između EU-a i srednjoazijske regije, posebno u području tehnoloških i primijenjenih znanosti;

63. pozdravlja činjenicu da svih pet zemalja srednje Azije pomno prati bolonjski proces i da su time potaknute posljednjih godina provele mnoge nacionalne reforme;

64. poziva Komisiju da promiče sudjelovanje srednjoazijskih znanstvenika, instituta i poduzeća u zajedničkim istraživačkim i inovacijskim projektima koji se financiraju u okviru programa Obzor 2020.;

Gospodarska integracija, trgovina i održivi razvoj

65. uvažava zajednička obilježja koja sežu u dalju povijest, posebno ona koja se odnose na Put svile, kolonizaciju koju su provodila turkijska plemena i prihvaćanje islama; nadalje konstatira da se pet zemalja te regije nalazi na različitim stupnjevima razvoja: Kazahstan se nameće kao nezaobilazan partner u regiji a njegovi odnosi s EU-om postojano napreduju; Kirgistan i Tadžikistan puno su siromašniji, ali razmjerno otvorene zemlje u kojima postoji izvjesna razina sudjelovanja civilnog društva; razvijaju se i odnosi EU-a s Uzbekistanom, dok je Turkmenistan i dalje najzatvorenija zemlja u regiji, lišena pravog, neovisnog civilnog društva;

66. ističe činjenicu da je ta regija prilično raznolika, ne samo u pogledu bogatstva prirodnih resursa kao što su fosilna goriva i obradiva zemlja, već i u pogledu aktualnog ljudskog i gospodarskog razvoja tih zemalja, što je djelomice posljedica tih raznolikosti; ističe važnost uzimanja u obzir kulturnih razlika u regiji s jedne strane te međuovisnosti tih zemalja s druge strane;

67. uviđa mogući pozitivan učinak novog zamaha u gospodarskoj suradnji EU-a i srednje Azije na modernizaciju i demokratizaciju u toj regiji;

68. vjeruje da gospodarska diversifikacija u toj regiji može stvoriti dodanu vrijednost i u pogledu regionalnog razvoja, stabilnosti i sigurnosti, uzimajući u obzir socijalnu, gospodarsku i ekološku ravnotežu; smatra ključnima modernizaciju i razvoj održive domaće prometne i energetske infrastrukture, posebno u ruralnim područjima, poboljšanje pristupa brzom internetu i omogućivanje razvoja međuregionalne povezanosti; smatra da bi ekološkom oporavku i održivom razvoju trebalo dati jednaku važnost u kontekstu razvoja regije te naglašava važnost trgovine u njihovu promicanju; zalaže se za povećanje potpore EU-a za upravljanje resursima u zemljama srednje Azije i za poticanje njihove prekogranične suradnje;

69. zabrinut je zbog nedovoljnog socioekonomskog razvoja, koji je usporen i nejednak, zbog netransparentnosti u radu državnih tijela i posljedične korupcije, lošeg upravljanja i slabog institucionalnog okvira, nepoštovanja vladavine prava i niske stope sudjelovanja civilnog društva, što pogoduje praksi klijentelizma i čime se pogoršava problem korupcije i slabe učinkovitosti državne vlasti;

70. ističe sve veću važnost trgovinskih odnosa između EU-a i srednje Azije pri čemu je EU sad prvi trgovinski partner u toj regiji; ističe potrebu da EU još ojača trgovinske i investicijske odnose sa zemljama srednje Azije; u tom smislu ističe potrebu da zemlje srednje Azije intenziviraju napore za rješavanje problema korupcije i promicanje stabilnog okružja kako bi privukle strana ulaganja;

Srijeda, 13. travnja 2016.

71. mišljenja je da bi se gospodarski i trgovinski odnosi sa zemljama srednje Azije trebali razvijati usporedno s vladavinom prava, demokracijom, ljudskim pravima i temeljnim slobodama te nikako na njihovu štetu; u tom smislu podsjeća na važnost aktiviranja odredaba iz relevantnih klauzula u trgovinskim sporazumima koje je EU sklopio s tim zemljama kad god druga ugovorna strana krši ljudska prava;

72. ističe da je uključiv i održiv gospodarski razvoj među ključnim prioritetima strategije; ističe potrebu da srednjoazijske zemlje promiču aktivne politike čiji je cilj smanjenje siromaštva i suzbijanje socijalne isključenosti; primjećuje dubok negativan učinak koji na tu regiju ostavlja usporavanje gospodarskog rasta u Rusiji i Kini, kao i trenutačne geopolitičke napetosti i sukob u Ukrajini; u tom pogledu ističe da sve lošiji gospodarski trendovi, koji su posljedica smanjenja cijena robe, devalvacije rublje i smanjenja iznosa koje šalju migranti iz Rusije od kojih se sad mnogi vraćaju kao nezaposleni, predstavljaju teške socioekonomske izazove za tu regiju; napominje da se, s obzirom na sve navedeno, očekuje da će stopa rasta u regiji u godinama nakon 2014. iznositi otprilike polovicu prosječne stope rasta tijekom prethodnih deset godina;

73. snažno potiče Komisiju da izradi programe kojima se omogućuje socijalna reintegracija i zapošljavanje povratnika iz inozemstva te intenzivniji dijalog o migraciji i mobilnosti;

74. naglašava da je potrebna strategija EU-a za srednju Aziju koja se ne temelji na geostrateškim interesima nego je osmišljena kako bi se razvilo participativno i demokratsko društvo koje odlikuje slobodno udruživanje u sindikate i aktivno civilno društvo te kako bi se povećala rodna ravnopravnost i osnaživanje žena, osobito u ruralnim područjima;

75. naglašava da se unatoč brzom gospodarskom rastu posljednjih godina regija suočava s visokom stopom siromaštva, velikom nejednakosti u primanjima i smanjenjem očekivanog životnog vijeka, osobito u ruralnim područjima gdje živi od 80 do 90 % stanovništva; naglašava da je proces privatizacije tijekom gospodarske tranzicije velikim dijelom zaobišao planinske regije; ističe da to osobito utječe na žene u tim regijama jer mnogi muškarci migriraju u gradove u potrazi za poslom te ostavljaju žene da same skrbe za poljoprivredna gospodarstva i obitelji;

76. ističe da je važno da strategija bude u skladu s globalnim preuzetim obvezama, posebno s Programom održivog razvoja do 2030. donesenim 25. rujna 2015. na sastanku na vrhu UN-a o održivom razvoju;

77. potiče na uvrštavanje ciljeva održivog razvoja u razvojni plan EU-a za tu regiju; ponovno ističe da će to dovesti do opsežnijeg održivog razvoja u srednjoj Aziji;

78. naglašava da je važno da EU iskoristi priliku koju razvojna suradnja nudi u pogledu promicanja ljudskih prava i ostvarivanja ciljeva održivog razvoja kako bi se povećala vrijednost trgovinskih razmjena i ulaganja u svim zemljama te regije i osnažile uloga i aktivnosti socijalnih partnera u civilnom društvu;

79. mišljenja je da bi razvojnu pomoć trebalo isplaćivati samo u zemljama u kojima postoji istinska posvećenost iskorjenjivanju siromaštva, ujednačenu i održivu socioekonomskom napretku te poštovanju ljudskih prava i da te zemlje moraju pokazati da posjeduju djelotvorne antikorupcijske političke mjere i dopustiti EU-u da prati provedbu odgovarajućih mjera; u tom smislu dovodi u pitanje opravdanost i isplativost pomoći dodijeljene Turkmenistanu i Uzbekistanu; traži da se ta politika preispita ako dođe do poboljšanja; potiče potpredsjednicu Komisije/visoku predstavnicu da pomogne u poticanju napretka u tom području; žali što je zbog visokog stupnja korupcije i neučinkovite birokracije kapacitet apsorpcije pomoći vrlo mali, a njezini su pozitivni učinci vrlo ograničeni;

Srijeda, 13. travnja 2016.

80. napominje da je trenutačno preispitivanje hotimice isključeno iz postupka izrade programa za razdoblje 2014. – 2020. instrumenta za razvojnu suradnju za srednju Aziju uspostavljenog 2014. kako bi se izbjegla svaka zabuna ili udvostručavanje, istodobno čuvajući koherentnost aktivnosti EU-a u regiji;
81. potiče na to da se razvojna pomoć usmjeri na ruralni razvoj i održivu poljoprivredu, a posebno na odvikavanje od uzgoja monokultura kao što je pamuk;
82. poziva EU da prati učinkovitost svoje tehničke i financijske pomoći za reformu javnog sektora u zemljama srednje Azije;
83. poziva na koordinaciju razvojnih politika EU-a s aktivnostima država članica u toj regiji; poziva na blisku suradnju u razvojnoj politici s SAD-om u okviru našeg partnerstva za održivi razvoj; također poziva na suradnju s Kinom i Rusijom u razvijanju regije srednje Azije;
84. uzima u obzir probojnost Kine u toj regiji i promjenu njezine uloge iz vanjskog trgovinskog partnera u regionalnog posrednika u gospodarskom upravljanju, uključujući regionalnu opskrbu zajedničkom robom;
85. smatra da će sinergije između Europskog fonda za strateška ulaganja (EFSU) i kineske inicijative *Jedan pojas, jedan put* biti važan instrument gospodarskog i socijalnog razvoja u toj regiji;
86. također napominje da su se dvije zemlje, Kazahstan i Kirgistan, priključile novoj Euroazijskoj gospodarskoj uniji koju je osnovala Rusija;
87. poziva na blisku suradnju EU-a s fondovima i agencijama UN-a kao i sa Svjetskom bankom;
88. prima na znanje da se i dalje pruža sektorska proračunska potpora Kirgistanu i Tadžikistanu te poziva Komisiju i ESVD da utvrde i primijene čvrste i objektivno provjerljive uvjete, a posebno za sve kontinuirane programe proračunske potpore; međutim ističe da se na nju moraju primijeniti stroži kriteriji, uključujući čvrst program reforme i učinkovite mjere za borbu protiv korupcije; ističe da se proračunska potpora EU-a ne bi trebala koristiti za izravno financiranje osnovnih javnih usluga (kao što su osnovno i srednjoškolsko obrazovanje, osnovna zdravstvena zaštita i osnovna infrastruktura), koje su u primarnoj nadležnosti tijela vlasti; smatra da bi umjesto toga pomoć EU-a trebala biti povezana s rezultatima koje vlasti ostvaruju u tom pogledu te da bi proračunskom potporom EU-a trebalo poticati razvoj naprednih javnih usluga kao što su istraživanje, inovacije, sveučilišno obrazovanje, inovativna infrastruktura itd.;
89. pozdravlja povećanje makrofinancijske pomoći i poziva da se taj instrument primjenjuje na temelju strogih kriterija troškova i koristi te na temelju detaljnih procjena utjecaja u kojima će naglasak biti stavljen na učinak prelijevanja; uzimajući u obzir glavne točke Izvešća o napretku provedbe strategije naglašava važnost sudjelovanja država članica u provedbi potpore EU-a kako bi se povećao njezin učinak i poboljšali rezultati;
90. pozdravlja zahtjev Kirgistana za primjenu općeg sustava povlastica te se nada da će Tadžikistan i Uzbekistan slijediti njegov primjer;
91. smatra važnim da sve zemlje srednje Azije poštuju propise Svjetske trgovinske organizacije (WTO) te da pristupe toj organizaciji;

Srijeda, 13. travnja 2016.

92. na temelju podataka OECD-a uvažava posebnu važnost programa za povezivanje poslovanja malih i srednjih poduzeća i izravnih stranih ulaganja kao instrumenta za diversifikaciju i maksimalno povećanje ulagačkog učinka prelijevanja, čime se zemljama srednje Azije omogućuje uže povezivanje izravnih stranih ulaganja s njihovim domaćim gospodarstvima te pritom jača njihova konkurentnost i daje pristup međunarodnim tržištima, financijama, tehnologiji i upravljačkim vještinama; s tim u vezi poziva vlade zemalja srednje Azije da pokrenu te programe i povećaju uključenost dionika u već postojeće programe za povezivanje poslovanja; ističe da je potrebno poduzeti dopunske mjere, na primjer ponuditi programe osposobljavanja kojima se malim i srednjim poduzećima pomaže da poboljšaju vještine zaposlenika i da dosegnu međunarodno priznate standarde kvalitete, kako bi se zajamčilo da se lokalna proizvodnja odvija u skladu s međunarodnim standardima kvalitete;

93. naglašava da je za održivi gospodarski razvoj u regiji presudno produbiti regionalnu integraciju, povećati trgovinu među regijama, usredotočiti se na prometne mreže i logističke usluge i poboljšati poslovnu klimu i zakonodavni i regulatorni okvir, osobito za mala i srednja poduzeća;

94. podsjeća na veliki broj slučajeva zaraze tuberkulozom na području srednje Azije; naglašava važnost kontinuiteta u primjeni antituberkulozne terapije u zemljama u razvoju koje više ne dobivaju bilateralnu pomoć EU-a, posebno uzimajući u obzir činjenicu da su neki sojevi tuberkuloze razvili otpornost na lijekove;

Energija, okoliš, vode i transport

95. ističe potrebu za intenzivnijim dijalogom o razvoju infrastrukture, uključujući energetske i prometne mreže te internetske veze velikoga kapaciteta;

96. uviđa da je suradnja u području energije glavno pitanje u odnosima između EU-a i srednje Azije; smatra tu regiju dodatnim potencijalnim izvorom sigurne opskrbe EU-a energijom, posebno u pogledu mogućnosti koje nudi bolja suradnja s Kazahstanom i Turkmenistanom; podsjeća da je za EU važno da ima sigurnu, stabilnu i pristupačnu opskrbu energijom, u skladu s energetsom unijom i u svjetlu relevantnosti te opskrbe za opću sigurnost Unije; sukladno s tim ističe da opskrba energijom i njezina diversifikacija trebaju biti ključni element strategije EU-a za srednju Aziju, te poziva EU da uloži veće napore u integraciju energetske tržišta, što je od interesa za sve strane jer će se time pomoći u postizanju energetske diversifikacije; u tom pogledu poziva na umnažanje napora radi ostvarenja cilja proširenja Južnoga koridora na srednju Aziju i Transkaspjskoga plinovoda; ipak naglašava da sporazumi i dijalozi o energiji moraju sadržavati snažnu dimenziju ljudskih prava;

97. prima na znanje potporu EU-a za energetske projekte kojima bi se mogao proširiti Južni plinski koridor, među ostalim transkaspjskim i možda iranskim rutama; ipak poziva EU da provede potpune studije izvedivosti tih projekata, uključujući procjene utjecaja na okoliš i socijalnog utjecaja;

98. podržava to što EU promiče obnovljivu energiju, energetske učinkovitost i integraciju energetske tržišta srednje Azije s onima iz susjednih zemalja te EU-a;

99. ponovno ističe svoje mišljenje da je ponovno ulaganje prihoda od prirodnih izvora presudno za održiv socioekonomski razvoj;

100. potiče bolje koordiniranje i ponovno jačanje napora u okviru ključne regionalne platforme za vode i okoliš, koju predvode Italija i Rumunjska;

101. zalaže se za veću aktivnu ulogu EU-a u području ekološki održivog razvoja; u tom kontekstu ističe važnost načela ekološke održivosti u procesu ekstrakcije i prerade prirodnih resursa u toj regiji koja se promiču u okviru Inicijative za transparentnost ekstraktivnih industrija (EITI); napominje da u toj regiji samo Kazahstan i Kirgistan postupaju u skladu s tom inicijativom, dok je Tadžikistanu 2015. privremeno ukinut status kandidata;

Srijeda, 13. travnja 2016.

102. sa zabrinutošću napominje da su uz sve snažnije učinke klimatskih promjena i dalje prisutni i brojni zabrinjavajući problemi u zaštiti okoliša naslijeđeni iz sovjetskog razdoblja, kao što su oni povezani s nuklearnom kontaminacijom koja traje posljednjih desetljeća i ne nadzire se te s hitnim mjerama sanacije lokacija za nuklearno testiranje, industrijskim aktivnostima i miniranjem, neodrživim iskorištavanjem prirodnih resursa, degradacijom tla i ekosustava, onečišćavanjem zraka, dezertifikacijom te iznad svega trajnim katastrofalno lošim upravljanjem vodama; snažno potiče Komisiju da u tom smislu unaprijedi tehničku pomoć, pomogne u mobilizaciji sredstava te ustupi europsko znanje i iskustvo te najbolju praksu u rješavanju tih problema;

103. snažno potiče EU da nastavi pružati financijsku i tehničku pomoć u području zdravstva, humanitarnih pitanja, okoliša, gospodarstva te podizanja razine osviještenosti o posljedicama nuklearnih ispitivanja koja je SSSR provodio na poligonu za nuklearne pokuse u Semipalatinsku na sjeveroistoku Kazahstana u blizini grada Semeja (nekad poznatog kao Semipalatinsk);

104. pozdravlja i potiče daljnja nastojanja u pogledu prilagodbe klimatskim promjenama i otpornosti na njih te potiče zemlje srednje Azije da daju konstruktivan doprinos uspjehu Konferencije o klimatskim promjenama održane 2015. u Parizu;

105. poziva EU da dodatno intenzivira svoje programe smanjenja rizika od katastrofa i izgradnje otpornosti na njih u srednjoj Aziji jer je ta regija osobito podložna prirodnim katastrofama, zbog ozbiljnih prijetnji povezanih s ekološkim katastrofama i klimatskim promjenama;

106. izražava duboku zabrinutost zbog masovnog uginuća krda antilopa sajgi u Kazahstanu u svibnju 2015.; potiče EU da istraživanjem i ekološkim mjerama doprinese sprečavanju mogućih budućih slučajeva takvog uginuća;

107. poziva EU da dodatno intenzivira svoje napore u poticanju suradnje među državama srednje Azije u području upravljanja vodama;

108. potiče EU da „vodnu diplomaciju” odredi ako prioritet i aktivnije se njome koristi kako bi se omogućilo bolje prekogranično upravljanje vodnim resursima i posredovanje u rješavanju sporova, uključujući promicanje otvorenog i djelotvornog okvira, posebno u slučaju brane Rogun; u tom kontekstu snažno potiče EU da potakne i ubrza širu primjenu međunarodnih konvencija i pravnih načela u vezi sa zajedničkim vodnim resursima;

109. poziva zemlje u toj regiji da potpišu i ratificiraju konvencije UN-a iz Espoa i Aarhusa koje se odnose na sukobe u vezi s vodom, ako to već nisu učinile, i da u primjenu tih konvencija uključe civilno društvo;

110. poziva na ponovno ulaganje napora oko suočavanja s dramatičnim posljedicama ekološke katastrofe isušivanja Aralskog jezera te rješavanja tog problema; potiče Komisiju da poveća svoju potporu Međunarodnom fondu za Aralsko jezero te poziva ESVD da to pitanje uvrsti kao prioritet u svoje redovite odnose s Uzbekistanom;

111. podsjeća na to da je izgradnja strateške, moderne i interoperabilne cestovne i željezničke infrastrukture duž Puta svile ključni interes Kine, EU-a i Rusije te da bi uspješna integracija te regije zahvaljujući modernoj i pouzdanoj infrastrukturi predstavljala veliku priliku ne samo za veću regionalnu gospodarsku integraciju već i za promicanje mobilnosti ljudi i multikulturnu razmjenu, što će pak rezultirati pogodnijim okruženjem za promicanje vladavine prava i demokracije;

112. ponovno ističe da je EU spreman ponuditi svoje iskustvo i znanje radi promicanja usvajanja i primjene visokih standarda u području sigurnosti, zaštite i okoliša u svim oblicima prijevoza te radi olakšavanja uspostave veza duž prometnog koridora koji povezuje Europu, Kavkaz i srednju Aziju; osobito podržava trajne napore EU-a oko razvoja sigurnog zračnog i pomorskog prometa u srednjoj Aziji;

Srijeda, 13. travnja 2016.

113. potiče daljnju koordinaciju EU-a u pogledu kineske prometne politike u regiji;

Regionalna suradnja, sigurnosni izazovi i upravljanje granicama

114. potiče EU da intenzivira dijalog o srednjoj Aziji s relevantnim regionalnim i međunarodnim organizacijama, susjedima srednjoazijskih zemalja te drugim državama koje su aktivne u toj regiji;

115. potiče EU da poboljša povezanost tako što će zajedno sa zemljama srednje Azije utvrditi područja jače suradnje, posebno u pogledu prometa i energetike; ističe da bi prioritet trebala biti međusobna integracija srednjoazijskih zemalja te njihova integracija na međunarodna tržišta i u međunarodne koridore;

116. smatra da bi EU u suradnji s državama članicama trebao nastaviti promicati specifične politike regionalne integracije i jačanja povjerenja, ali i nagraditi korake u pravom smjeru koje poduzimaju pojedine srednjoazijske zemlje ili skupine zemalja uspostavom tješnje suradnje; smatra da bi mjere EU-a trebalo prilagoditi potrebama i specifičnim obilježjima svake zemlje; ustraje u tome da je potrebno produbiti politički dijalog i poticati mjere za izgradnju povjerenja među zemljama u regiji;

117. smatra da je produblјivanje regionalne gospodarske integracije važan element regionalne stabilnosti i uspostave mira;

118. ističe važnost suradnje s OEES-om i UN-om u svim političkim područjima;

119. poziva EU da na *ad hoc* osnovi obuhvati i Mongoliju određenim aspektima europske strategije za srednju Aziju;

120. uviđa da su glavne prijetnje i izazovi utvrđeni u strategiji za srednju Aziju i dalje aktualni;

121. smatra da bi EU trebao poticati regionalnu suradnju, posebno u pogledu zajedničkih pitanja i izazova, te da bi zajednički interes trebao prevladati u odnosu na heterogenost tih zemalja;

122. napominje da su neriješena etnička pitanja, mali izgledi za mirnu predaju vlasti te neuključivo upravljanje u zemljama srednje Azije izvori moguće nestabilnosti i ekstremizma i da je zbog toga uspješna provedba središnjih interesa EU-a koji se žele postići strategijom za srednju Aziju ozbiljno dovedena u pitanje;

123. podupire dugoročni cilj EU-a da se dijalog o sigurnosti na visokoj razini između EU-a i srednje Azije koji je u nastajanju preobrazu u istinski forum za suradnju u rješavanju zajedničkih sigurnosnih izazova u toj regiji i izvan njezinih granica kao što su širenje rata u Afganistanu na druge zemlje, uključujući opasnost od tzv. Islamske države, krijumčarenje droge, trgovina ljudima, nasilni ekstremizam i terorizam te kemijske, biološke, radiološke i nuklearne opasnosti; ističe važnost i pozitivan učinak programa regionalne suradnje, uključujući one kojima se jača prekogranična suradnja kao što su Program upravljanja granicama u srednjoj Aziji (BOMCA) i Akcijski program za suzbijanje droge u srednjoj Aziji (CADAP); smatra da se dijalog mora usredotočiti na sigurnost ljudi, a ne samo na sigurnost države; ponovno ističe odlučnost EU-a da u suradnji s regionalnim partnerima, posebno Regionalnim centrom UN-a za preventivnu diplomaciju za srednju Aziju (UNRCCA), proširi regionalni i bilateralni dijalog o sigurnosti sa zemljama srednje Azije osiguravajući bolje sudjelovanje Afganistana;

124. prima na znanje donošenje Akcijskog programa za suzbijanje droge u srednjoj Aziji za razdoblje 2014. – 2020.; međutim uznemiren je zbog rekordnog uzgoja opijuma i njegova krijumčarenja iz Afganistana preko srednje Azije; traži da se ESVD/Komisija pozabave pitanjem upletenosti organiziranog kriminala i elita u krijumčarenje te negativnim učincima droga na javno zdravlje u regiji;

Srijeda, 13. travnja 2016.

125. ponovno preporučuje da se Program upravljanja granicama u srednjoj Aziji i Akcijski program za suzbijanje droga u srednjoj Aziji obuhvate Instrumentom za doprinos stabilnosti i miru, a ne Instrumentom za razvojnu suradnju;

126. potiče EU da nastavi provoditi regionalne programe potpore čiji je cilj sprečavanje sukoba i uspostava mira, uključujući promicanje pomirenja među zajednicama i etničkim skupinama, te razgraničenje u srednjoj Aziji, što se financira iz instrumenta za doprinos stabilnosti i miru;

127. pozdravlja projekt Prekogranična suradnja za održiv mir i razvoj koji sponzoriraju Švicarska i UNDP, a kojim se nastoji stvoriti povoljnije okruženje za održivi mir i razvoj u prekograničnim područjima između Kirgistana i Tadžikistana;

128. ističe ulogu Regionalnog centra UN-a za preventivnu diplomaciju za srednju Aziju čije je sjedište od 2007. u Ašgabat u ulogu OESS-a u sprečavanju sukoba u toj regiji;

129. traži od EU-a da podupre inicijative Regionalnog centra UN-a za preventivnu diplomaciju za srednju Aziju i da se pod nadzorom Centra usredotoči na pitanje vodnih resursa i započne dijalog među pet zemalja te regije kako bi se raspravilo o prekograničnom onečišćenju;

130. traži od Komisije da razmotri nepovoljne posljedice koje bi pitanja pristupa vodnim resursima mogla imati na stabilnost i sigurnost u srednjoj Aziji i da pozorno prati sva događanja;

131. sa zabrinutošću napominje da su u Godišnjem izvješću SAD-a o trgovini ljudima za 2015. ⁽¹⁾ Turkmenistan i Uzbekistan uvršteni na „popis praćenja”, što znači da je broj žrtava trgovine ljudima u tim zemljama u porastu; poziva koordinatoricu EU-a za suzbijanje trgovine ljudima da podrži Turkmenistan i Uzbekistan u borbi protiv trgovine ljudima, koja predstavlja uvredu ljudskom dostojanstvu te često podrazumijeva psihološki teror i tjelesno nasilje te je stoga treba iskorijeniti; traži od država članica da u odnosima s tim zemljama istaknu to bitno pitanje;

132. naglašava važnost suradnje EU-a i srednjoazijskih zemalja u sprečavanju i suzbijanju terorizma; duboko je zabrinut zbog aktivnosti ekstremističke organizacije, tzv. Islamske države (IS) oko regrutiranja sve više građana srednje Azije kako bi otputovali na Srednji istok i borili se na strani IS-a, Al-Nusre i drugih terorističkih i ekstremističkih organizacija ili ih na neki drugi način podržavali, što je djelomično potaknuto političkom marginalizacijom i lošim gospodarskim izgledima; uvida da će mogući povratak znatnog dijela radikaliziranih građana srednje Azije u njihove zemlje podrijetla izazvati rizik od ugrožavanja sigurnosti i stabilnosti diljem srednje Azije, Afganistana, Irana, Rusije, Kine i Indije;

133. potiče EU da se zajedno sa srednjoazijskim vladama bavi zajedničkim problemima novačenja boraca i pristalica IS-a tako što će se usredotočiti na političke i administrativne nedostatke, kao što su promicanje vjerske slobode uz istodobno očuvanje sekularnih ustava te preispitivanje diskriminatornih zakona i politika, provedba programa suradnje za muškarce i žene, usredotočivanje na zapošljavanje mladih u nepovoljnom položaju, određivanje reforme policije kao prioriteta te jamčenje bolje koordinacije među sigurnosnim službama, kao i izvlačenje pouka iz europskih ili azijskih iskustava u rehabilitaciji i reintegraciji islamističkih radikala;

134. smatra da je međunarodna suradnja, među ostalim s Rusijom i Kinom, presudna za rješavanje problema sve veće opasnosti od islamističke radikalizacije u srednjoj Aziji; poziva međunarodne strane koje imaju utjecaj u toj regiji da potaknu srednjoazijske države na ulaganje zajedničkih napora u bolju koordinaciju suradnje među njihovim sigurnosnim službama, uključujući razmjenu obavještajnih podataka; ističe da bi ta suradnja trebala biti u skladu s njihovim međunarodnim obvezama u području ljudskih prava;

⁽¹⁾ Podatke prikupilo Ministarstvo vanjskih poslova SAD-a.

Srijeda, 13. travnja 2016.

135. izražava iznimnu zabrinutost zbog pogoršanja sigurnosnog stanja na sjeveru Afganistana i zbog rizika od posljedica koje bi to moglo ostaviti na vojnu i političku stabilnost u regiji; pozdravlja poboljšanja ostvarena u pogledu koherentnosti između strategije EU-a za Afganistan i one za srednju Aziju; međutim ističe potrebu da se pristup EU-a srednjoj Aziji bolje poveže s pristupom Afganistanu i da se postojeće politike prilagode strategiji za Afganistan za razdoblje poslije 2014.; potiče na sudjelovanje Afganistana u programima čiji je cilj uspostava stabilnosti i sigurnosti u toj regiji; potiče vlade srednjoazijskih zemalja da preuzmu aktivniju ulogu te da se uključe u širu suradnju radi stabilizacije Afganistana; ističe potrebu da se strategije u području sigurnosti ljudi, protuterorizma, imigracije i borbe protiv krijumčarenja droge koordiniraju na regionalnoj razini;

136. poziva Vijeće, Komisiju i ESVD da u svojim odnosima sa zemljama srednje Azije kao prioritet odrede reformu sektora sigurnosti, što obuhvaća bolje financiranje i obuku, promicanje vjerske slobode u okviru sekularnih ustava, preventivnih aspekata suzbijanja terorizma te promicanje napora da se rehabilitiraju prijašnji džihadisti u okviru sveukupne strategije rješavanja problema islamističkog ekstremizma; žali što unatoč hitnoj potrebi za reformom sigurnosnog sektora u zemljama srednje Azije, EU tu reformu nije uspio integrirati u svoju strategiju; u tom smislu pozdravlja napredak koji je postignut u Kazahstanu kao početnu točku reforme na regionalnoj razini; poziva EU da izradi konkretne programe reforme sigurnosnog sektora za Kirgistan i po mogućnosti za Tadžikistan, koji će se usredotočiti na vladavinu prava i standarde ljudskih prava u kaznenom pravosuđu te na civilnu policiju;

137. uviđa da se tih pet srednjoazijskih zemalja i dalje pridržava odredbi o srednjoazijskoj zoni bez nuklearnog oružja;

138. traži od država članica da na ujednačeniji način tumače i primjenjuju te da se strogo pridržavaju osam kriterija utvrđenih u zajedničkom stajalištu EU-a o kontroli izvoza oružja iz 2008.; u tom je pogledu zabrinut zbog činjenice da europska poduzeća u kontekstu bilateralnih sporazuma koje su određene države članice sklopile izbjegavaju postupati u skladu s tim zajedničkim stajalištem;

139. traži od država članica da zaustave izvoz gotovih intruzivnih nadzornih sustava u zemlje te regije ako postoji dovoljno razloga da se smatra da će se oni koristiti protiv novinara, političkih ličnosti ili branitelja ljudskih prava; poziva Komisiju da revidira europski sustav kontrole izvoza kako bi se spriječilo da ti intruzivni sustavi dospiju u krive ruke;

Pitanja svojstvena za pojedine zemlje

140. ističe da se u sljedećim točkama navode samo prioritetna pitanja za pojedine zemlje te da one stoga nisu sveobuhvatne;

Kazahstan

141. naglašava da bi se prisniji politički i gospodarski odnosi trebali zasnivati na zajedničkim vrijednostima; napominje da je Kazahstan prvi partner iz srednje Azije s kojim je EU dogovorio i potpisao Sporazum o snažnijem partnerstvu i suradnji; zahvaljujući finalizaciji tog sporazuma očekuje aktivnu i konkretnu angažiranost Kazahstana na političkim i demokratskim reformama, što proizlazi iz njegovih međunarodnih obveza i zadaća; prima na znanje da je „program od 100 koraka” pokušaj provedbe hitnih reformi u toj zemlji;

142. u tom pogledu ističe preporuke Parlamenta o pregovorima o Sporazumu o snažnijem partnerstvu i suradnji EU-a i Kazahstana od 22. studenoga 2012. koji su ključni za dobivanje suglasnosti Parlamenta za sklapanje novog Sporazuma o snažnijem partnerstvu i suradnji te za buduću suradnju EU-a i Kazahstana;

Srijeda, 13. travnja 2016.

143. zabrinut je zbog sve većeg pogoršanja u području slobode medija, slobode izražavanja i slobode udruživanja i okupljanja; ponovno ističe i naglašava da je konkretan i opipljiv napredak političkih reformi povezan s napretkom u pregovorima o novom Sporazumu o snažnijem partnerstvu i suradnji; poziva Kazahstan da uloži sve napore kako bi osigurao da njegovo zakonodavstvo bude u skladu s normama Vijeća Europe te da se njime jamči potpuno ostvarivanje temeljnih sloboda bez samostalnog nametanja ograničenja; poziva kazahstanske vlasti da poduzmu konkretne i učinkovite mjere kako bi se primijenile preporuke posebnog izvjestitelja UN-a o slobodi mirnog okupljanja i udruživanja, koje je u siječnju 2015. dao u izvješću o rezultatima svoje misije u Kazahstanu; u tom smislu potiče Kazahstan da preispita i izmijeni svoje nove kaznene zakone u pogledu kriminalizacije klevete jer se njome podrivaju temeljne slobode; izražava ozbiljnu zabrinutost zbog zakona o neprofitnim organizacijama jer se njime potkopava neovisnost pa čak i dovodi u pitanje samo postojanje nevladinih organizacija u Kazahstanu te poziva na njegovo preispitivanje;

144. podsjeća Kazahstan na njegove obveze u okviru OESS-a u području demokratskih reformi te ga potiče na to da svoje vanjskopolitičke ambicije, kao člana u Vijeću UN-a za ljudska prava u razdoblju od 2013. do - 2015., domaćina međunarodnog EXPO-a 2017. i kandidata za nestalno članstvo u Vijeću sigurnosti UN-a 2017. i 2018., uskladi s važnim domaćim političkim reformama;

145. ističe da prema preliminarnim zaključcima međunarodne promatračke misije OESS-a/ODIHR-a na izborima održanima 20. ožujka 2016. Kazahstan treba još mnogo napredovati kako bi ispunio obveze o demokratskim izborima u okviru OESS-a, iako je zabilježen određeni napredak; potiče kazahstanske vlasti na donošenje potrebnih mjera za provedbu svih preporuka OESS-a/ODIHR-a u cijelosti;

146. poziva na oslobađanje svih političkih zatvorenika, a među njima i vođe oporbene stranke Alga! Vladimira Kozlova;

147. potvrđuje pozitivnu ulogu Kazahstana u ugošćivanju i omogućavanju pregovora skupine E3+3 i Irana o iranskom nuklearnom programu održanih 2013., doprinos te zemlje inicijativama u području globalne nuklearne sigurnosti i zaštite, uključujući ugošćivanje nove međunarodne banke nuklearnog goriva kojom upravlja Međunarodna agencija za atomsku energiju (IAEA) i koja će početi s radom 2017., ogleđnu ulogu posrednika u krizi između Rusije i Ukrajine te usluge pružene tijekom savjetovanja među sirijskom oporbom;

148. pozdravlja činjenicu da je Kazahstan 2015. ušao u završnu fazu postupka pristupanja WTO-u;

Kirgistan

149. žali zbog nazadovanja Kirgistana, zemlje od koje je EU najviše očekivao u toj regiji u pogledu ostvarivanja demokratskih ambicija;

150. čestita Kirgistanu na napretku koji se očitovao u nedavnim parlamentarnim izborima; prima na znanje njihovo mirno provođenje i znatna poboljšanja u pogledu transparentnosti; pozdravlja zaključke misije OESS-a za promatranje izbora o parlamentarnim izborima održanim u Kirgistanu 4. listopada 2015. u kojima je istaknuto da su birači imali velik izbor i da je vođena konkurentna izborna kampanja; no izražava zabrinutost zbog obvezne registracije biometrijskih podataka kao preduvjeta za glasovanje, što je izazvalo znatne probleme u pogledu uključivosti popisa glasača; naglašava da su potrebni dodatni naponi da se razvije posve funkcionalna parlamentarna demokracija unatoč početno ohrabrujućim znakovima koje je Kirgistan pokazivao u vezi s poduzimanjem demokratskih reformi i pomakom prema istinski višestranačkom sustavu kao jedna od zemalja kojima je u okviru probnoga postupka pružena potpora EU-a za demokraciju;

151. pozdravlja činjenicu da je Kirgistan povukao restriktivni nacrt zakona o stranim agentima i pripadnicima zajednice LGBTI te traži od Kirgistana da odbaci sve zakonodavstvo kojim se diskriminiraju pripadnici zajednice LGBTI te koje je usmjereno protiv civilnoga društva;

Srijeda, 13. travnja 2016.

152. pozdravlja uspjeh koji se ogleda u izboru Kirgistanu u Vijeće UN-a za ljudska prava tijekom razdoblja od 2016. do 2018. te poziva tu zemlju da svoje predstojeće članstvo konstruktivno iskoristi za rješavanje pitanja ljudskih prava;

153. potiče Komisiju/ESVD da pomogne Kirgistanu u ostvarivanju pravde za žrtve etničkih sukoba iz 2010.;

Tadžikistan

154. potiče Tadžikistan da poštuje svoje međunarodne obveze u pogledu ljudskih prava te da zaštiti slobodu okupljanja i neovisnost pravne struke; skreće pozornost na problematično stanje medija nakon što je predsjednik potpisao novu uredbu u skladu s kojom će se sve informacije o službenim događajima prosljeđivati preko državne informativne agencije, čime se ograničava pristup drugim medijima; poziva Tadžikistan da se suzdrži od nepropisnog upletanja u rad nevladinih organizacija i da ne primjenjuje nedavno usvojeno zakonodavstvo o njihovom financiranju;

155. iskazuje zabrinutost zbog odluke da se zabrani Stranka islamskog preporoda Tadžikistana nakon zabrinjavajućega trenda kojim se zbog sigurnosnih razloga nastoje potisnuti legitimne političke snage i ušutkati kritičari; poziva tadžikistanske vlasti da poštuju obveze iz mirovnog sporazuma iz 1997. i donesu potrebne mjere kojima se jamče sloboda izražavanja, pluralizam te slobodno i otvoreno političko okružje;

156. prima na znanje zaključke misije za promatranje izbora OESS-a/ODIHR-a o parlamentarnim izborima u Tadžikistanu održanima 1. ožujka 2015. u kojima se navodi da su ti izbori „održani u ograničenu političkom prostoru i da se nisu uspjeli zajamčiti jednaki uvjeti za kandidate”;

157. i dalje izražava zabrinutost zbog neučinkovitosti razvojne pomoći EU-a u toj zemlji; potiče ESVD/Komisiju da kao prioritete odredi programe usmjerene na sprečavanje mučenja u pritvorima i slobodu medija u Tadžikistanu;

158. pozdravlja pristupanje Tadžikistana WTO-u u ožujku 2013.;

Turkmenistan

159. naglašava da je Turkmenistan potpisnik većine važnih međunarodnih sporazuma i da stoga ima obvezu poštovati i štiti ljudska prava u svim okolnostima; izražava spremnost da poveća potporu EU-a u području demokratskih načela i ljudskih prava, posebno potpunom primjenom europskog instrumenta za demokraciju i ljudska prava te drugih sredstava, kako bi se podržao proces reforme u zemlji;

160. žali zbog toga što je u razdoblju izvješćivanja situacija u području vladavine prava, ljudskih prava i temeljnih sloboda praktično ostala nepromijenjena unatoč određenim zakonodavnim naporima u političkom, pravosudnom, gospodarskom, socijalnom i obrazovnom području; smatra da bi novo zakonodavstvo trebali preispitati međunarodni stručnjaci u svjetlu međunarodnih obveza u području ljudskih prava;

161. traži od potpredsjednice Komisije/visoke predstavnice i Komisije da se angažiraju s turkmenistanskim vlastima te da zahtijevaju da se poduzmu konkretni koraci za poboljšanje stanja ljudskih prava i vladavine prava, u skladu s člankom 21. UEU-a; nadalje poziva da se nastavi izražavati zabrinutost u pogledu ljudskih prava na svim razinama povrh aktualnog dijaloga o ljudskim pravima; ponavlja svoj poziv ESVD-u da ured za vezu u Ašgabat što prije pretvori u redovnu delegaciju EU-a u Turkmenistanu, kako bi, među ostalim, uspostavio interakciju s civilnim društvom i pratio stanje ljudskih prava;

162. ističe važnost kontinuiranog dijaloga o ljudskim pravima, posebno u pogledu stalnog pritiska da se oslobode pojedinci zatvoreni zbog politički motiviranih razloga te objavljivanja podataka o sudbini nestalih zatvorenika;

Srijeda, 13. travnja 2016.

163. uviđa da bi stupanje na snagu Sporazuma o partnerstvu i suradnji s Turkmenistanom pomoglo u razvijanju punog potencijala uspostavljenog odnosa;

164. poziva potpredsjednicu Komisije/visoku predstavnicu da poštuje sporazum zaključen s njezinom prethodnicom u pogledu mehanizma praćenja kojim se Parlamentu omogućuje da ga ESVD propisno obavještava o provedbi Sporazuma o partnerstvu i suradnji kad stupi na snagu;

165. pozdravlja nedavno intenziviran angažman Turkmenistana s EU-om u područjima od zajedničkog interesa; napominje da je Turkmenistan prisustvovao sastanku OESS-a za provedbu ljudske dimenzije 2015. te da je ta zemlja u listopadu 2015. ostvarila prisutnost na visokoj razini na 15. godišnjem sastanku Zajedničkog odbora u okviru Privremenog sporazuma o trgovini;

166. poziva Turkmenistan da obustavi trenutačnu kampanju uklanjanja satelitskih antena i blokiranja pristupa nekim internetskim stranicama te da zaustavi zastrašivanje i zlostavljanje neovisnih novinara i aktivista civilnog društva;

Uzbekistan

167. žali zbog toga što se EU nije dovoljno istinski angažirao oko demokratizacije u Uzbekistanu te ponavlja svoja očekivanja da će EU aktivno nastojati ostvariti spomenuti cilj u toj zemlji; primjećuje da uzbekistanska vlada odbija poduzeti opsežne reforme; potiče potpredsjednicu Komisije/visoku predstavnicu da pripremi politiku kritičke, konstruktivne, uvjetovane i usklađene europske angažiranosti u Uzbekistanu;

168. žali zbog sustavnog i rutinskog kršenja temeljnih prava i sloboda unatoč tome što su u tom području doneseni poboljšani zakoni i ratificirani međunarodni instrumenti u području ljudskih prava; potiče uzbekistanske vlasti da poduzmu konstruktivne mjere kako bi u cijelosti riješile probleme i učinkovito primijenile sve preporuke posebnog izvjestitelja UN-a o mučenju, Odbora protiv mučenja i Odbora za ljudska prava;

169. ustraje u tome da uzbekistanske vlasti oslobode sve one koji su zatvoreni u znak odmazde zbog mirnog ostvarivanja prava na slobodu izražavanja, udruživanja i okupljanja te ističe potrebu da se spriječi mučenje u zatvoru i da se istraže takvi slučajevi; izražava zabrinutost zbog proizvoljnog produljivanja zatvorskih kazni; poziva uzbekistanske vlasti da neovisnim nevladinim organizacijama koje djeluju u području ljudskih prava omoguće neometan rad;

170. pozdravlja činjenicu da je te zemlja ostvarila određeni napredak u iskorjenjivanju dječjeg rada te posebno vladinu zabranu u tom pogledu; podsjeća na važnost neovisnoga i objektivnoga praćenja provedbe te zabrane; ponavlja da je potrebno ukinuti prisilni rad tijekom godišnje berbe pamuka te istodobno potiče vladu na daljnje obvezivanje da će nastaviti ulagati konkretne napore, kao što je izrada akcijskoga plana, u iskorjenjivanje prisilnog rada u skladu s preporukama MOR-a i Svjetske banke;

171. podsjeća da je Parlament odlučio da ne razmatra davanje suglasnosti Protokolu uz Sporazum o partnerstvu i suradnji EU-a i Uzbekistana kojim bi se odredbe Sporazuma proširile i na bilateralnu trgovinu tekstilom sve dok ne bude potvrđeno da su provedene konkretne reforme i postignuti bitni rezultati te da se ostvaruje stvarni napredak u iskorjenjivanju prisilnog rada i dječjeg rada u Uzbekistanu;

172. u tom pogledu zauzima stajalište da je određeni dio dosadašnje razvojne pomoći EU-a dodijeljene Uzbekistanu, uključujući pomoć za izgradnju kapaciteta njegova parlamenta, krivo usmjeren i da bi tu pomoć trebalo preusmjeriti na smislenija područja kao što su ruralni razvoj te gospodarenje okolišem i vodama;

Srijeda, 13. travnja 2016.

173. izražava duboku zabrinutost zbog djelovanja Islamskog pokreta Uzbekistana koji je u kolovozu 2015. iskazao odanost tzv. Islamskoj državi i koji novači na tisuće džihadista u srednjoj Aziji;

o

o o

174. nalaže svojem predsjedniku da ovu Rezoluciju proslijedi Vijeću, Komisiji, Europskoj službi za vanjsko djelovanje, posebnom predstavniku EU-a za srednju Aziju te vladama i parlamentima Kazahstana, Kirgistana, Tadžikistana, Turkmenistana i Uzbekistana.
